

108-1. מוחמד מוסא שחאדה אבו עראם ו-107 אח'

109. האגודה לזכויות האזרח בישראל

באמצעות ב"כ, עו"ד רוני פלי ואח'

האגודה לזכויות האזרח בישראל

ת"ד 34510, ירושלים 91000

העותרים בבג"ץ 413/13

טלפון: 02-6521218; פקס: 02-6521219; מייל: roni@acri.org.il

252-110. מחמוד יונס ו-142 אח'

באמצעות ב"כ, עו"ד שלמה לקר

רח' הסורג 2, ירושלים

טלפון: 02-6233695; פקס: 02-6257546; מייל: shlomolecker@gmail.com

העותרים בבג"ץ 1039/13

נ ג ד

1. שר הביטחון

2. מפקד כוחות צה"ל באיו"ש

באמצעות פרקליטות המדינה

רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים

טלפון: 02-6466194; פקס: 02-6467011

ה מ ש י ב י ם

תגובה לבקשה מטעם העותרים להבהרת צו הביניים ולחלופין להרחבתו

1. עניינן של העתירות, בבקשות העותרים כי בית המשפט הנכבד יורה למשיבים לבטל את צו סגירת שטח מס' 99/6/ס' מיום 5.1.99, המורה על סגירתו של שטח האש המכונה "שטח אש 918" (להלן: **שטח אש 918**, או: **שטח האש**); כי יימנעו מלהעביר בכפייה את העותרים ובני משפחותיהם משטח האש האמור; ולבסוף - כי המשיבים יסדירו את מגורי העותרים באזור שטח האש.

2. ביום 14.3.13 הוציא בית המשפט הנכבד צו ביניים, שבו נקבע כדלהלן:

"ניתן בזה צו ביניים ארעי המורה למשיבים להימנע מלהעביר בכפייה את העותרים ובני משפחותיהם מבתיהם בכפרים אשר בשטח אש 918, וזאת עד למתן החלטה אחרת."

3. בבקשה שבכותרת טוענים העותרים כי צה"ל חסם דרכים המובילות לשטח האש באופן המקשה על ניהול חייהם השגרתי של האנשים המתגוררים בשטח האש. על כן, מבקשים

העותרים "להבהיר את צו הביניים שניתן ביום 16.1.2013 ולחלופין להרחיבו באופן שיובהר, כי המשיבים מנועים מלבצע מהלכים אשר משבשים את סדרי חייהם של העותרים, ובכלל זה פוגעים בחופש התנועה, בבריאות, בחינוך, בשנת הלילה, בגישה למים ולמזון, בפרנסה, במסחר, בטיפול בבעלי החיים ובביצוע עבודות חקלאיות".

4. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, מוגשת בזה תגובה לבקשת העותרים.

הצורך המבצעי בחסימת הצירים

5. בעבודת מטה שנערכה לאחרונה בפיקוד מרכז ובחטיבה המרחבית יהודה, אשר ניתחה מבצעית את אזור דרום הר חברון, עלה כי מפגעים עלולים לנוע ללא מפריע לתחומי שטח ישראל, זאת באופן בלתי חוקי, ללא היתר ובניגוד לדין, דרך אזור דרום הר חברון. על הצירים באזור נעים בצורה מוגברת מסייעי שוהים בלתי חוקיים ומבריחי מפגעים, והצירים הללו משמשים אף להעברת ציוד פלילי לתוככי מדינת ישראל. יוער כי באזור זה עדיין לא הושלמה בניית גדר הביטחון, ועובדה זו מנוצלת על ידי פעילי פח"ע ושוהים בלתי-חוקיים כדי להיכנס לישראל באופן בלתי-חוקי בקלות יחסית. כדוגמה נציין כי המחבלים שביצעו את הפיגוע במתחם שרונה בתל-אביב נכנסו לישראל דרך אזור זה, וכן נפנה להיסטוריה הגזרתית המצורפת להודעה זו.

מ/ש 1 היסטוריה גזרתית מצורפת ומסומנת מ/ש 1.

6. המסקנה המבצעית העולה מעבודת המטה, הובילה להחלטה להקים חסימות על חלק מהדרכים המשמשות לנסיעת כלי רכב בסמוך לתחום מדינת ישראל, אשר מהוות דרך מעבר לפעילות פח"עית כמצוין לעיל. ההחלטה יצאה אל הפועל בתחילת חודש נובמבר 2017. ביום 25.12.17 חתם המפקד הצבאי על הוראה בדבר נקיטת אמצעי ביטחון ("דרום הר חברון"), התשע"ח-2017 (להלן: **הצו הבטחוני**), המורה על חסימת דרכים אלו. מטרת החסימות היא להגביל את נסיעת כלי הרכב בסמוך לשטח ישראל לדרכים הראשיות בלבד, באופן שניתן יהיה לנטר ולמנוע מעבר בלתי-חוקי לתחומי מדינת ישראל.

7. בטרם ביצוע החסימות, נערכה עבודת מטה לבחינת הדרך הראויה לחסימת המעבר הבלתי-חוקי לתחומי מדינת ישראל, מבלי לפגוע פגיעה בלתי-מידתית באנשים המתגוררים בתחום שטח האש. עבודת המטה נעשתה על ידי הגורמים המבצעיים הרלוונטים בצה"ל, ובשיתוף מת"ק חברון ומערך הייעוץ המשפטי לאיו"ש.

8. כאן המקום להעיר כי הכביש המרכזי המשמש לנסיעה מצפון לאזור שטח האש הוא כביש 317 - כביש אספלט סלול בעל שני נתיבים היוצא מכביש 60 מעט דרומה מקרית ארבע, עובר דרך מעון, כרמל וסוסיה, ומתחבר לכביש 60 מעט לפני המעבר לשטח ישראל.

האנשים המתגוררים באזור זה - אם בתחום שטח האש, ביאטה או בהתיישבויות הישראליות - עושים שימוש בכביש 317. האנשים המתגוררים בשטח האש יורדים מכביש זה באמצעות צירי עפר, שחלקם נפרצו לאחרונה באופן בלתי חוקי, לתחום שטח האש.

9. עבודת המטה העלתה כי נוסף על כביש 317, שכמובן לא הייתה כל כוונה לחסום אותו, יש להותיר פתוח את הציר המרכזי המשמש למעבר בשטח האש" (להלן: **הציר המרכזי**). ציר זה חוצה את שטח האש ממזרח למערב, וממנו יוצאות דרכי גישה לכל החרבאות שבשטח האש. חסימת ציר זה תפגע באנשים המתגוררים בשטח האש באופן בלתי-מידתי, ועל כן הוחלט שלא לחסום אותו. החסימות צריכות להיעשות אפוא בדרכים היורדות מהציר המרכזי דרומה, לכיוון שטח ישראל, או בדרכים היורדות מכביש 317 דרומה וחוצות את הציר המרכזי.

10. מסקנת עבודת המטה הייתה כי אין אפשרות לחסום את הצירים היורדים מהציר המרכזי דרומה, לכיוון שטח מדינת ישראל. השטח שמדרום לציר המרכזי הוא שטח מישורי, הרצוף בדרכים רבות. אין אפשרות טכנית לחסום את כל הדרכים היורדות מהציר המרכזי לכיוון דרום, ואף אם דרכים אלו ייחסמו - ניתן יהיה בנקל לעקוף את החסימות הללו ולהגיע לשטח ישראל ללא בדיקה ובאופן בלתי-חוקי.

11. לעומת זאת, השטח שמצפון לציר המרכזי הוא שטח המאופיין במבנה טופוגרפי הררי, והדרכים המגיעות מכביש 317 לציר המרכזי הן יחסית מועטות. על כן, הוחלט לחסום את כל הדרכים היורדות מכביש 317 לציר המרכזי, למעט דרך אחת - הדרך הראשית, המתחברת בהמשכה לציר המרכזי. באופן כזה ניתן יהיה לנטר את המעבר לציר המרכזי ולמנוע מעבר בלתי-חוקי דרכו לתחום מדינת ישראל.

12. כל הדרכים שנחסמו בהתאם לצו הבטחוני, הן דרכים שנשללו בעבר ללא היתר. יחד עם זאת, יודגש כי הצו הבטחוני לא הוצא מכוח חוק התכנון הירדני (חוק תכנון ערים, כפרים ובניינים מס' 79 לשנת 1966) ותכליתו אינה הריסת עבודות שנעשו בניגוד לחוק. **הצו הבטחוני הוצא מטעמי ביטחון מובהקים**, בהתאם לסעיף 326 לצו בדבר הוראות ביטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1651), התש"ע-2009, וכפי שנאמר בו - מטרתו היא שמירה על בטחון תושבי האזור ומי שנמצא באזור ורכושם, ביטחון האזור וקיום הסדר הציבורי, וכן שמירה על ביטחון תושבי מדינת ישראל.

2/מש הצו הבטחוני מצורף ומסומן **מש/2**.

3/מש תצלום אוויר שעליו מסומנים הצירים החסומים והצירים שנותרו פתוחים מצורף ומסומן **מש/3**.

13. בעקבות פניית ב"כ העותרים, התנהלו חילופי מכתבים בינה לבין רס"ן חגי רוטשטיין מלשכת היועץ המשפטי לאיו"ש ולבין הח"מ. במקביל, הגיעה לח"מ פנייה בעניין דומה

מאת עו"ד שלמה לקר, ב"כ העותרים בבג"ץ 5901/12, שבה נטען כי אחת מהחסימות נעשתה בניגוד לצו הביניים המותנה שהוצאה בעתירה זו. בעניין זה הוגשה תגובה לבית המשפט הנכבד בבג"ץ 5901/12, הוגשה תשובה לתגובה, ובית המשפט הנכבד הורה על קביעת דיון.

עמדת המשיבים

14. כאמור, הצו הבטחוני לא נועד להפריע לחייהם של האנשים המתגוררים בשטח האש, בחסות צו הביניים שהוציא בית המשפט הנכבד. הצו הבטחוני גם לא נועד לממש צווים הסופיים להפסקת עבודה ולהריסה שהוצאו מכוח דיני התכנון לחלק מהדרכים שנחסמו במסגרתו. הצו הבטחוני הוצא מטעמים ביטחוניים מובהקים, על בסיס הערכת מצב מבצעית עדכנית וכדי לפקח על נסיעת כלי רכב בסמוך לתחום מדינת ישראל, למנוע מעבר שוהים בלתי-חוקיים לתחומה ולסכל פיגועים שעלולים לצאת באמצעות דרך זו.

15. ואכן, כפי שעולה מההיסטוריה הגזרתית שצורפה לעיל, בדרכים שנחסמו נעשה שימוש בפועל להברחת שב"חים, להסתננות לתחום מדינת ישראל ולביצוע עבירות פליליות אחרות.

16. בפועל, אין ספק שתוצאת לוואי של החסימות היא הארכה של זמן הנסיעה מכביש 317 לחירבאות. בסיוור שנערך בשטח האש נמצא כי עבור תושבי ג'ינבה - המתחם המרוחק ביותר מדרך הגישה שנתרה פתוחה - משמעות החסימות היא הארכה של כ-30 דקות של זמן הנסיעה. עבור תושבי מתחמים אחרים, הארכת זמן הנסיעה היא פחותה. לעניין זה נזכיר כי ג'ינבה סמוכה מאוד לשטח ישראל, והמרחק בינה לבין "הקו הירוק" הוא כ-500 מטרים בלבד. על כן, אין מנוס מכך שפעולות בטחוניות שמטרתן מניעת הכניסה שלא כדין לשטח ישראל דרך דרכים לא-מוסדרות תפגע באורח חייהם השגרתי של תושבי ג'ינבה. פגיעה זו היא תוצאת לוואי בלתי-נמנעת של הצורך במניעת הסתננות לשטח ישראל, של הקרבה של ג'ינבה לתחום ישראל, של המבנה הטופוגרפי של האזור, של העובדה שלג'ינבה וממנה מובילות דרכים רבות מאוד שנשללו ללא היתר, ושל עצם השהות במתחם שאיננו מתוכנן על פי עקרונות התכנון הרגילים.

17. בנסיבות אלה, המשיבים סבורים כי הפגיעה באורח חייהם השגרתי של האנשים המתגוררים בשטח האש היא פגיעה מידתית. המשיבים ערכו את האיזון הראוי בין הצורך הביטחוני לבין הפגיעה בחיי אנשים אלו, ואיזון זה הוביל להחלטה על חסימת דרכי העפר הבלתי מוסדרות המובילות לציר המרכזי בשטח האש מצפון, למעט הדרך המתחברת לציר המרכזי עצמו. החלטה זו היא מידתית וסבירה, מאפשרת לצה"ל למנוע מעבר בלתי-חוקי לתחום ישראל באמצעות פיקוח על המעבר בשטח הסמוך מאוד לגבול איו"ש, ומאידך פוגעת פגיעה מינימלית בחייהם של האנשים המתגוררים בשטח האש.

התייחסות לטענות נוספות המופיעות בבקשה

18. בניגוד לנטען בבקשה, הדרך שנתרה פתוחה היא דרך רחבה, שמשאיות יכולות לעבור בה ללא קושי. הדרך אינה סלולה, אולם יש לזכור כי גם שאר הדרכים המובילות לשטח האש אינן סלולות.

19. עוד נטען בבקשה, כי בשטח האש נערכות טיסות נמוכות של מסוקים סמוך לכפרים ומעל לשדות. העותרים טוענים כי טיסות אלה מפריעות את שגרת חייהם, מפזרות אבק, גורמות לנזקי רכוש ומפחידות את הילדים. במענה לטענה זו יובהר כי צה"ל אינו עורך טיסות מסוקים כדי להפריע לשגרת חייהם של האנשים המתגוררים בשטח האש. אכן, נערכות באופן שגרתי טיסות מסוקים בתחום שטח האש, שהרי זוהי מטרתו של שטח אש. כזכור, עד להגשת עתירות שטח האש הקודמות, בשנת 2000, נערכו באופן שגרתי אימונים רטובים בשטח האש, ובין השאר נערכו בשטח זה אימונים של חיל האוויר. כיום לא ניתן לערוך אימונים רטובים בשטח האש, בשל הבנייה הבלתי-חוקית ובשל התעצמות האכלוס של שטח האש בחסות צווי הביניים שהוצאו בעתירות השונות. אולם שטח האש נותר שטח אש, צה"ל עורך בו אימונים יבשים, ובין השאר נערכות בו טיסות של מסוקים. לא ניתן להתגורר בשטח אש מבלי לקחת בחשבון את האימונים המרעישים המתנהלים בו.

20. לסיכום - הצו הבטחוני המורה על חסימת חלק מהדרכים העוברות בשטח האש הוצא במטרה למנוע כניסה בלתי-חוקית לשטח ישראל, למנוע הברחת ציוד פלילי וציוד אחר לשטח ישראל ולמנוע פיגועים. הצו הבטחוני הוצא לאחר עבודת מטה שתכליתה הייתה למצוא את הדרך המאוזנת שתשיג את הצרכים הבטחוניים תוך פגיעה מינימלית ומידתית בשגרת החיים של האנשים המתגוררים בשטח האש. המשיבים סבורים שלא נפל פגם באיזון וממילא דין הבקשה להידחות.

21. תגובה זו נתמכת בתצהירו של אל"ם יצחק כהן, מפקד החטיבה המרחבית יהודה.

יצחק ברט, עו"ד

סגן בכיר במחלקת הבג"צים

בפרקליטות המדינה

היום, יום שלישי ד' ניסן תשע"ח (20/3/18)